

'Geactualiseerd ecologisch onderzoek uitbreiding camping de Vossenberg'

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: **Geactualiseerd ecologisch onderzoek camping de Vossenbergh**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 11-274

Status: Definitief

Datum: 17 november 2011

Auteur: Ir. D.J. Sietses & ing. J.G. Lindenholz

Redactie: Ing. P.M. van den Brandhof

Opdrachtgever: Witpaard BV

Mevr. H. Smeenk / mevr. M. van den Bosch

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Werkwijze	2
2	Natuurbeschermingswet.....	3
2.1	Wettelijk kader	3
2.2	Natura 2000-gebied Veluwe	3
2.3	Effectbeoordeling.....	5
2.4	Conclusie natuurbeschermingswet.....	7
3	Ecologische Hoofdstructuur	8
3.1	Nationaal beleid en toetsingskader	8
3.2	EHS in Gelderland	8
3.3	Effectbeoordeling.....	10
3.4	Conclusie EHS	11
4	Flora- en faunawet	12
4.1	Inleiding	12
4.2	Flora	13
4.3	Zoogdieren	13
4.4	Broedvogels.....	14
4.5	Vissen en amfibieën	14
4.6	Reptielen	15
4.7	Ongewervelde dieren.....	15
4.8	Conclusie Flora- en faunawet	15
5	Geraadpleegde bronnen.....	16

Bijlagen

- 1 Inrichtingschets
- 2 Groei en Krimp
- 3 Natura 2000
- 4 Beoordelingsschema initiatieven in de EHS
- 5 EHS
- 6 Verbindingszones en groene poorten
- 7 HEN en SED wateren
- 8 Stiltegebieden en Stiltebeleidsgebieden
- 9 Eekhoorn

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Witpaard BV (contactpersoon mevr. H. Smeenk) heeft EcoGroen Advies BV een ecologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de beoogde uitbreiding van camping Vossenbergh in Nunspeet. In verband met de beoogde uitbreiding is in 2009 door EcoGroen Advies B.V. een verkennend ecologisch onderzoek uitgevoerd. De plannen hebben vervolgens stil gelegen, maar inmiddels is de campingeigenaar voornemens verder te gaan met de uitbreidingsplannen. Om deze reden is voorliggend actualiserend onderzoek uitgevoerd.

Het onderzoek is gebaseerd op vier veldbezoeken, uitgevoerd op 20 april, 25 mei en 7 september 2009 en 22 augustus 2011, een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens en een literatuurstudie.

Gebiedsgericht natuurbeleid

De voorgenomen uitbreidingslocatie ligt binnen de begrenzing van Natura 2000-gebied 'Veluwe' en de Ecologische Hoofdstructuur.

Natura 2000

Op basis van het uitgevoerde veldonderzoek worden de natuurwaarden ter plekke als beperkt beoordeeld. Na raadpleging van de concept habitattypenkaart op de website van de provincie Gelderland blijkt dat een deel van de locatie echter is aangemerkt als habitattype droge heide. Hoewel in het veld is vastgesteld dat het habitattype in de praktijk ontbreekt, wordt aanbevolen om in contact te treden met de provincie (bevoegd gezag). In samenspraak met de provincie zal moeten worden bepaald of vervolgstappen genomen dienen te worden.

Ecologische Hoofdstructuur

De voorgenomen uitbreiding heeft volgens het toetsingskader van de provincie Gelderland op zichzelf staand significante negatieve effecten op de EHS tot gevolg. Bezien in het licht van het project 'Groeit en Krimp' moet echter worden geconcludeerd dat de effecten beperkt zijn en bij uitbreiding van recreatieterreinen op de Veluwe in veel situaties minimaal vergelijkbare effecten te verwachten zijn. Nadere afstemming met de provincie is echter noodzakelijk.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Camping de Vossenbergh is gelegen op een heuvelachtig terrein op de Veluwe. Op het terrein van de camping zijn onder andere diverse kampeer- en camperplaatsen, bungalows en verschillende voorzieningen aanwezig.

Uit het onderzoek komen de volgende zaken naar voren:

- Strikter beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden binnen het plangebied ook niet verwacht;
- De juridisch strikter beschermde Eekhoorn (tabel 2) gebruikt het plangebied als voortplanting- en foerageergebied. Overige strikter beschermde zoogdieren zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Wel zijn diverse laag beschermde soorten te verwachten zoals Bosmuis, Gewone bosspitsmuis en Egel;
- In het plangebied komen naar verwachting diverse algemene broedvogels tot broeden zoals Merel, Houtduif, Koolmees, Vink, Tijftjaf, Fitis, Grote bonte specht en Heggenmus. Broedvogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen en ook niet te verwachten;
- Ondanks gericht onderzoek naar de soort, is Levendbarende hagedis niet in het plangebied aangetroffen. Deze soort of overige reptielen worden niet in het plangebied verwacht;
- Laag beschermde amfibieën zoals Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander zijn in beperkte mate overwinterend te verwachten. Strikter beschermde soorten worden op basis van verspreidingsgegevens en biotoopkenmerken niet verwacht;
- Vissen of beschermde libellen, dagvlinders en ongewervelden zijn niet aangetroffen en ook niet in het plangebied te verwachten.

Benodigde mitigerende maatregelen Flora- en faunawet

Om overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen dienen onderstaande mitigerende maatregelen te worden genomen. Een ontheffing van de Flora- en faunawet is in dat geval niet nodig:

- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Wanneer eventuele kap van nestbomen van Eekhoorn wordt uitgevoerd in een vorstvrije periode tussen 1 september - 1 januari, is aantasting van de functionaliteit van de leefomgeving van de soort niet te verwachten.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Witpaard BV (contactpersoon mevr. H. Smeenk) heeft EcoGroen Advies BV een ecologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de beoogde uitbreiding van camping Vossenbergh in Nunspeet. In verband met de beoogde uitbreiding is in 2009 door EcoGroen Advies B.V. een verkennend ecologisch onderzoek uitgevoerd (Van den Brandhof 2009). De plannen hebben vervolgens stil gelegen, maar inmiddels is de campingeigenaar voornemens verder te gaan met de uitbreidingsplannen. Daarvoor diende een actualiserend ecologisch onderzoek plaats te vinden.

Doel van het voorliggende onderzoek is inzicht te krijgen in de actuele situatie vanuit het op dit moment vigerende natuurbeschermingskader. In voorliggende situatie houdt dat in dat het gehele rapport uit 2009 is nagelopen op wet- en beleidswijzigingen. Daarnaast is een actualiserend veldonderzoek uitgevoerd, zodat een actueel beeld van de situatie is verkregen.

Het onderzoek kan dienen als input voor het project 'Groei en Krimp'. Dit project heeft als doel ontwikkelingsperspectief te bieden aan recreatiebedrijven op de Veluwe en is door de provincie vastgelegd in de vorm van een streekplanuitwerking (kader 1).

Kader 1: Groei en krimp

Vanuit het plan Veluwe 2010 is het project "Groei en Krimp Verblifsrecreatie op de Veluwe" benoemd als majeur project. Inzet is het bieden van ontwikkelingsperspectief aan de recreatiebedrijven in combinatie met versterking van de natuur. Om dit mogelijk te maken is een groei-krimp-scenario ontwikkeld om tot een beter evenwicht te komen. Door bedrijven te krimpen op voor de natuur kwetsbare locaties en te groeien op minder gevoelige plaatsen, in de zogenaamde recreatieclusters, ontstaat er zowel ontwikkelingsruimte als natuurwinst.

Aan het eind van de projectperiode (nu voorzien in 2014) resulteert op het Veluwemassief, binnen het werkgebied, een nultoevoeging van verblifsrecreatie in hectaren, en per saldo een kwaliteitswinst voor de natuur. Kwantitatief is deze ambitie vertaald naar: 100 hectare groei en 100 hectare krimp.

Het doel van deze streekplanuitwerking is de uitvoering voor het project Groei en Krimp op het niveau van de Veluwe te coördineren en de planvorming in dat kader richting te geven. Daarbij fungeert het als beoordelingskader voor RO-procedures en de Natuurbeschermingswet.

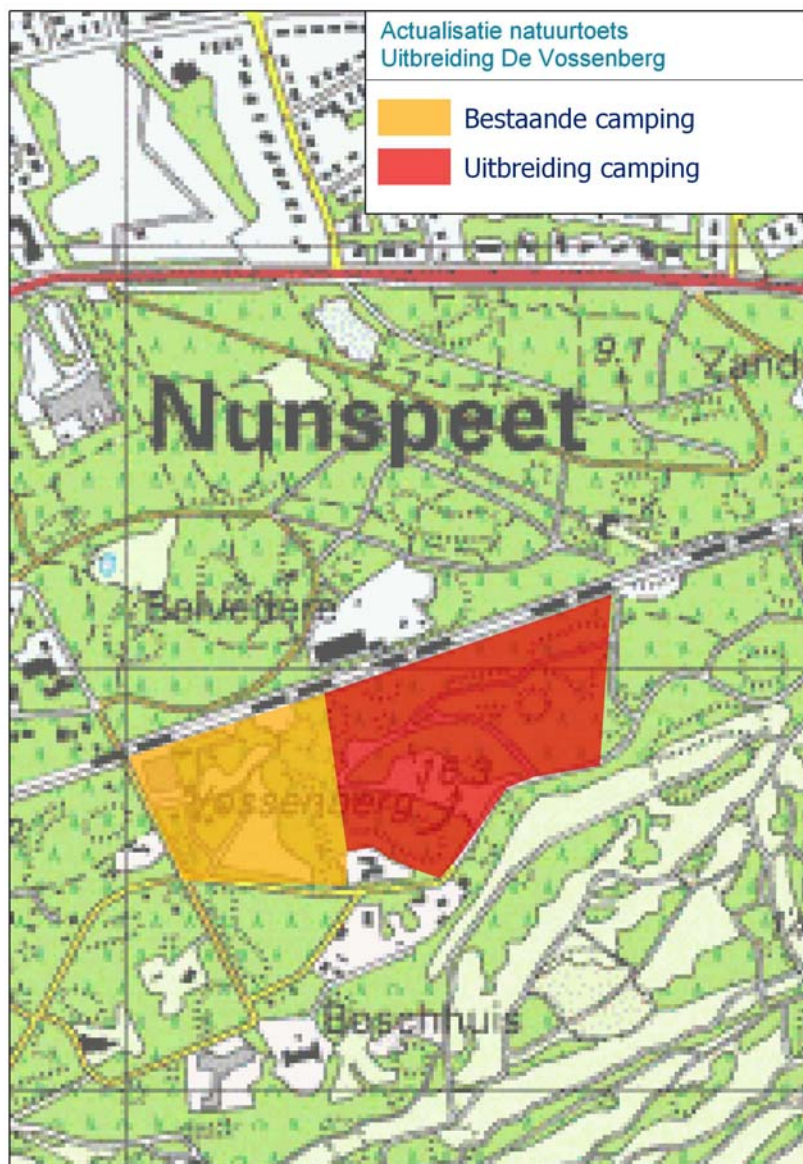
In bijlage 2 is de ligging van het plangebied binnen de begrenzing van Groei en Krimp weergegeven.

1.2 Situatie

Camping de Vossenbergh is gelegen op een heuvelachtig terrein op de Veluwe ten oosten van Nunspeet (figuur 1). Op het terrein van de camping zijn onder andere diverse kampeer- en camperplaatsen, bungalows en verschillende voorzieningen aanwezig.

Het voornemen is de camping uit te breiden in oostelijke richting en een deel te bestemmen als natuur. In het nieuwe deel worden natuurlijke kampeerplaatsen, camperplaatsen en een toiletgebouw gerealiseerd. De ontwerpschets van de toekomstige situatie en het deel wat de bestemming natuur krijgt is opgenomen in bijlage 1. De voorgenomen uitbreiding zal plaats vinden in het kader van het project 'Groei en Krimp Verblifsrecreatie op de Veluwe'.

Figuur 1: Ligging van het onderzoeksgebied

1.3 Werkwijze

Om inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen uitbreiding op juridisch beschermde natuurwaarden zijn drie sporen gevolgd;

- Ten eerste is een oriënterend onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet uitgevoerd, waarbij in kaart is gebracht of negatieve effecten op habitattypen of soorten kunnen optreden (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is een EHS-toetsing uitgevoerd, waarbij is beoordeeld of sprake is van (significante) aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (hoofdstuk 3);
- Ten derde is nagegaan welke in de Flora- en faunawet beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen en is beoordeeld of een ontheffingaanvraag nodig is (hoofdstuk 4).

2 Natuurbeschermingswet

2.1 Wettelijk kader

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden - tezamen 'Natura 2000-gebieden' genoemd - en Beschermde Natuurmonumenten. De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen, vogels en/of andere soorten.

Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken als dit niet mogelijk is (Ministerie van LNV 2005a). In uitzonderingsgevallen kan een vergunning verleend worden door Gedeputeerde Staten of de Minister van EL&I. Voor plannen - zoals bestemmingsplannen, streekplannen en waterhuishoudingsplannen - geldt dat goedkeuring noodzakelijk is van bevoegd gezag op grond van artikel 19j.

Om goedkeuring of vergunning te verkrijgen dient de initiatiefnemer van een (mogelijk) schadelijke activiteit of ingreep informatie aan te leveren over de effecten op instandhoudingsdoelstellingen in de vorm van een zogenaamde 'habitattoets'. Dit wordt door het bevoegd gezag getoetst. In geval van een toetsing aan de Natuurbeschermingswet moet het bevoegd gezag op grond van de verkregen gegevens én kennis verzameld uit diverse bronnen, de zekerheid hebben dat er geen schadelijke gevolgen zijn.

In de oriëntatiefase - ook wel voortoets genoemd - wordt onderzocht of de activiteit (plan, project of handeling) tegen het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, schadelijke gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, en zo ja, of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten beoordeeld worden in samenhang met die van andere plannen en projecten. Dit laatste wordt aangeduid met cumulatieve effecten.

2.2 Natura 2000-gebied Veluwe

Het plangebied maakt deel uit van Natura 2000-gebied Veluwe (zie bijlage 3). De 'Veluwe' is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en aangemeld onder de Habitatrictlijn.

Instandhoudingsdoelen

Onder de Habitatrictlijn is de Veluwe aangemeld voor 17 habitattypen (zie tabel 1). Daarnaast zijn voor zeven diersoorten instandhoudingsdoelen opgesteld (tabel 2). Als Vogelrichtlijngebied is de 'Veluwe' aangewezen voor tien broedvogelsoorten (zie tabel 3).

Tabel 1. Habitattypen waarvoor de Veluwe is aangemeld (Ministerie van EL&I).

Code	Habitatype	Code	Habitatype
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	H6230	Heischrale graslanden
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	H6410	Blauwgraslanden
H2330	Zandverstuivingen	H7110B	Actieve hoogvenen
H3130	Zwakgebufferde vennen	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
H3160	Zure vennen	H9120	Beuken-eikenbossen met Hulst
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten	H9190	Oude eikenbossen
H4010	Vochtige heiden	H91E0	Vochtige alluviale bossen
H4030	Droge heiden	H9160A	Eiken-haagbeukbossen
H5130	Jeneverbesstruwelen		

Tabel 2. Habitatsoorten waarvoor de Veluwe is aangemeld (Ministerie van LNV 2007).

Code	Soort	Code	Soort
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	H1166	Kamsalamander
H1083	Vliegend hert	H1318	Meervleermuis
H1096	Beekprik	H1831	Drijvende waterweegbree
H1163	Rivierdonderpad		

Tabel 3. Broedvogels van Vogelrichtlijngebied 'Veluwe' (Ministerie van LNV 2007).

Code	Broedvogel	Code	Broedvogel
A072	Wespendief	A246	Boomleeuwerik
A224	Nachtzwaluw	A255	Duinpieper
A229	IJsvogel	A276	Roodborsttapuit
A233	Draaihals	A277	Tapuit
A236	Zwarte specht	A338	Grauwe klauwier

Aanwezigheid van kwalificerende habitattypen

Volgens de concept habitattypenkaart van de Veluwe (bron: gelderland.nl¹) is een klein deel van de uitbreidingslocatie aangemerkt als habitatype Droge heide (figuur 2).

Figuur 2. Ligging van het habitatype droge heide volgens de concept habitattypenkaart Beheerplan Veluwe. B geeft het open gebied aan waar kenmerkende soorten van het habitatype Zandverstuivingen zijn aangetroffen.

Tijdens het actualiserende veldbezoek van 22 augustus 2011 is specifiek gekeken naar de locatie die is aangemerkt als habitatype. Op betreffende locatie is een vegetatietype aangetroffen dat kenmerkend is voor het habitatype Zandverstuivingen en niet voor Droge heide. Soorten die zijn aangetroffen zijn onder andere Gewoon struisgras, Bochtige smeie, Struikheide, Gewoon Biggenkruid en Kleine leeuwendaal. Tevens zijn hier de mossensoorten Zandhaarmos, Bleek dikkopmos, Bronsmos en Haarmos aangetroffen. Daarnaast zijn de korstmossen Rendiermos en Zomersneeuw in lage hoeveelheden (de bedekking is circa 1%) waargenomen. Het aanwezige vegetatietype komt het meest overeen met een rompgemeenschap met Gewoon Struisgras en Gewoon Biggenkruid (vegetatietype-code 14-RG6).

Daarnaast is in het open gebied dat in figuur 2 is weergegeven met de letter 'B' ook een vegetatietype aangetroffen dat kenmerkend is voor het habitatype Zandverstuivingen. Hier zijn soorten aangetroffen als Gewoon struisgras, Schapegras, Buntgras, Zandstruisgras, Zandzegge, Bochtige smeie, Zandblauwtje, Schapezuring, Gewoon biggenkruid, Klein vogelpootje, Kleine leeuwendaal en Gewone reigersbek. Tevens zijn hier de mossensoorten Zandhaarmos, Ruig haarmos, Grijs kronkelsteeltje en Gaffeltandmos aangetroffen. Daarnaast zijn de korstmossen Rendiermos en Kraakloof en de paddenstoel Echte Tolzwam (Rode Lijst: bedreigd) waargenomen. De bedekking van de korstmossen in dit gebied is vrij hoog (circa 40

¹ http://geodata2.prvgld.nl/apps/beheerplan_veluwe/

%), maar door intensieve betreding weinig ontwikkeld. Het hier aanwezige vegetatietype komt het meest overeen met een vogelpootjes-associatie (vegetatietype-code 14-Ba1).

Naast het voorkomen van kenmerkende soorten, zijn onderstaande aspecten kenmerkend voor een goede structuur en functie van het habitatype Zandverstuivingen:

- Mozaïek van voornamelijk begroeide duinen afgewisseld met laagtes met kaal zand en zeer
- Open vegetatie;
- Begroeide delen beslaan tenminste 40 - 50%, waarvan tenminste de helft met buntgras en/of korstmossen;
- Hoge bedekking van korstmossen (> 10%);
- Erosie en sedimentatie door wind en regenwater;
- Optimale functionele omvang: vanaf honderden hectares.

Ondanks dat binnen beide gebieden kenmerkende soorten aanwezig zijn van het habitatype zandverstuiving, zijn de gebieden te klein in oppervlakte (beide gebieden zijn kleiner dan één hectare) om een dynamisch en functioneel habitatype te vormen.

Aanwezigheid van kwalificerende soorten

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater vormt het plangebied geen onderdeel van het leefgebied van Gevlekte witsnuitlibel, Kamsalamander, Beekprik, Rivierdonderpad en Drijvende waterweegbree. Ook voor Vliegend hert en Meervleermuis ontbreken geschikte voortplantings- en overwinteringslocaties en zal het gebied geen belangrijk deel van het leefgebied vormen.

Aanwezigheid van kwalificerende vogelsoorten

Alle kwalificerende vogelsoorten zijn meest gebonden aan enige rust in combinatie met specifieke condities zoals structuurrijke heideranden. In het plangebied is deze combinatie van factoren niet dusdanig aanwezig dat genoemde soorten hier broedend te verwachten zijn. Wel kan het gebied van beperkte waarde zijn als foerageergebied van Zwarte specht en Wespandief. Dit aangezien genoemde soorten een omvangrijk territorium hebben, zodat het aannemelijk is dat ook het plangebied hier deel van uit maakt. Dit blijkt overigens ook uit kaarten van de provincie Gelderland, waarop de gehele Veluwe als leefgebied van Zwarte specht en Wespandief is aangemerkt.

2.3 Effectbeoordeling

In voorgaande paragraaf is geconcludeerd dat het habitatype droge heide in het plangebied aanwezig is en het gebied daarnaast deel uit maakt van het leefgebied van Zwarte specht en Wespandief. Uitbreiding van de camping zal ook een toename van de recreatiedruk in het omliggende gebied tot gevolg hebben, zodat effecten op overige verstoringgevoelige soorten, in dit geval betreft het alleen vogels, niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Om uitspraken te kunnen doen over de te verwachten effecten is gebruik gemaakt van de effectenindicator die door het Ministerie van LNV is opgesteld.

Effectenindicator Ministerie van LNV

Met behulp van de effectenindicator (Broekmeyer 2005, 2010; Ministerie van LNV 2008;) zoals beschikbaar op de website van het Ministerie van EL&I, kan een verkenning worden uitgevoerd naar kansen op mogelijke significante effecten. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van soorten en habitattypen voor de meest voorkomende storende factoren, gebaseerd op absolute getallen voor biotische randvoorwaarden en kennis van ruimtelijke randvoorwaarden. In tabel 4 zijn de resultaten van de effectenindicator opgenomen voor Natura 2000-gebied Veluwe, gebaseerd op de mogelijke effecten die landrecreatie t.a.v. vogelsoorten en droge heiden met zich mee kan brengen.

Tabel 4: Resultaten effectenindicator voor Natura 2000-gebied 'Veluwe'.

Storingsfactor	1	7	13	14	16	17
Zandverstuivingen	■	■	⊠	⊠	■	■
Droge heiden	■	■	⊠	⊠	■	■
Boomleeuwerik (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Draaihals (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Duinpieper (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Gauwe Klauwier (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
IJsvogel (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Nachtswaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Roodborsttapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Tapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Wespendief (broedvogel)	■	■	■	■	■	■
Zwarte Specht (broedvogel)	■	■	■	■	■	■

Legenda

■ zeer gevoelig	1 Oppervlakte verlies
■ gevoelig	7 Verontreiniging
■ niet gevoelig	13 Verstoring door geluid
⊠ n.v.t.	14 Verstoring door licht
... onbekend	16 Optische verstoring
	17 Verstoring door mechanische effecten

Oppervlakteverlies

Alle aangewezen broedvogelsoorten zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor oppervlakteverlies van leefgebied. Aangezien geen van de soorten broedend in het plangebied te verwachten is zal hier geen verlies van broedgebied optreden. Met name van Wespendief en Zwarte specht kan niet worden uitgesloten dat het plangebied een (beperkte) functie heeft als foerageergebied. Gezien de ligging naast een bestaande camping zal het hier echter geen belangrijk foerageergebied betreffen en fysieke aantasting van belangrijk leefgebied niet optreden.

Zowel het habitatype Droge heide als Zandverstuivingen worden aangemerkt als gevoelig voor oppervlakteverlies.

Verontreiniging

De in tabel 4 genoemde soorten en het habitatype droge heiden zijn allen gevoelig voor verontreiniging. Verontreiniging als gevolg van de uitbreiding van de camping zal naar verwachting verwaarloosbaar zijn, ook omdat verontreiniging in het kader van de vigerende milieuwetgeving niet is toegestaan.

Verstoring door geluid

Uitbreiding van de camping kan een toename van verstoring door geluid tot gevolg hebben. Het betreft hier verstoring als gevolg van de aanwezigheid van recreanten op de camping, evenals een toename van recreatie in de directe omgeving. Gezien de reeds aanwezige camping zullen effecten beperkt zijn.

Verstoring door licht

Alle aangewezen broedvogelsoorten zijn aangemerkt als gevoelig voor licht. De uitbreiding van de camping zal op de uitbreidingslocatie in beperkte mate uitstrooiing van verlichting met zich meebrengen, er vanuit gaande dat verlichting in beperkte mate wordt aangebracht.

Optische verstoring

Optische verstoring kan in voorliggende situatie optreden als gevolg van de aanwezigheid van mensen. Met name Wespendief is hier gevoelig voor. Gezien de aanwezigheid van een bestaande camping waar reeds verstoring van uit gaat zullen effecten minimaal zijn.

Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De uitbreiding van de camping neemt naar verwachting geen noemenswaardige mechanische effecten met zich mee.

2.4 Conclusie natuurbeschermingswet

Volgens de concepthabitattypenkaart van de Veluwe ligt binnen het plangebied het habitatype Droge heide. Op basis van het uitgevoerde veldwerk blijkt het habitatype Droge heide in de praktijk niet aanwezig te zijn. Vegetatiekundig gezien komt dit gebied het meest overeen met het habitatype Zandverstuivingen. Het habitatype Zandverstuivingen betreft echter een dynamisch habitatype dat wordt gevormd door erosie van wind en regenwater. Omdat de wind binnen dit habitatype vrij spel moet hebben zijn grote oppervlakten (zeker 100 hectare) nodig om het habitatype goed te kunnen laten functioneren. De open gebiedjes binnen het plangebied zijn kleiner dan een hectare en kunnen dus niet worden gezien als het habitatype Zandverstuivingen. Geconcludeerd wordt dan ook dat binnen het plangebied op dit moment geen habitattypen aanwezig zijn.

Aangezien de provincie Gelderland een deel van het gebied heeft aangemerkt als habitatype droge heide en in het veld is vastgesteld dat het habitatype in de praktijk ontbreekt, wordt aanbevolen om in contact te treden met de provincie. Dit mede omdat voor het habitatype droge heide uitbreiding als doel is gesteld en ruimtelijke ontwikkelingen niet tot gevolg mogen hebben dat de instandhoudingsdoelen niet worden behaald. Overigens wordt de locatie niet als logische uitbreidingslocatie voor het habitatype droge heide gezien.

Effecten ten aanzien van soorten kunnen alleen in zeer beperkte mate optreden in de vorm van een toename van de recreatiedruk op vogels. Een toename van verstoring heeft uitsluitend betrekking op foerageergebied van vogels, waarbij met name moet worden gedacht aan Wespandief en in mindere mate Zwarte specht. Voor deze soorten mag worden aangenomen dat dit binnen het project 'Groei en Krimp' geen problemen oplevert.

3 Ecologische Hoofdstructuur

3.1 Nationaal beleid en toetsingskader

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Ook waardevolle natuur buiten de EHS is in de provinciale omgevingsverordeningen of -plannen vastgelegd en is per provincie verschillend ingevuld. Vaak gaat het om gebieden waar subsidie verkregen kan worden voor gericht beheer voor weidevogels of vergoedingen voor landbouwkundige schade door overwinterende ganzen, zwanen en eenden. Ook kan het betrekking hebben op landschapselementen als poelen, vennen en houtwallen of botanisch waardevolle sloten.

De kern van de bescherming van de EHS is landelijk gelijk: volgens de Nota Ruimte geldt voor nieuwe ontwikkeling binnen de groene contouren van de EHS dat de wezenlijke kenmerken en waarden geen negatieve effecten mogen ondervinden. Voor ingrepen binnen de EHS die de wezenlijke kenmerken of waarden toch aantasten geldt het 'nee, tenzij-beleid' wat betekent dat ingrepen alleen mogelijk zijn onder voorwaarden. Er moet sprake zijn van zwaarwegend maatschappelijk belang, er ontbreken redelijke alternatieven en er vindt kwantitatieve en kwalitatieve compensatie plaats. Hierbij worden zogenaamde EHS-spelregels gehanteerd: Herbegrenzing van de EHS, saldering van negatieve effecten en toepassing van het compensatiebeginsel.

3.2 EHS in Gelderland

Type natuur in de Ecologische Hoofdstructuur

Het beleid ten aanzien van de EHS binnen de provincie Gelderland is sinds 1 juli 2009 vastgelegd in de Streekplanherziening herbegrenzing EHS (Provincie Gelderland, 2009). Deze Streekplanherziening vervangt het Streekplan Gelderland van 2005 (Provincie Gelderland, 2005). In 2018 moet de EHS binnen de provincie gerealiseerd zijn, inclusief ecologische verbindingszones. De provincie heeft de ambitie op dat moment alle gronden te hebben verworven, de gebieden te hebben ingericht en/of onder beheer te hebben gebracht. De EHS in de provincie Gelderland is in de volgende categorieën ingedeeld (zie kader 2, volgende pagina):

- EHS-natuur;
- EHS-verweving;
- Ecologische verbindingszones.

Volgens de Streekplanherziening ligt zowel de bestaande camping als de uitbreidingslocatie binnen EHS-natuur (bijlage 5).

Kader 2: Ecologische Hoofdstructuur in Gelderland

EHS-natuur

EHS-natuur bestaat uit natuur- en bosgebieden en voor een klein deel ook uit agrarische cultuurgrond die omgezet zal worden in natuur (natuurontwikkelingsgebieden). Soorten die zijn gebonden aan grotere natuurgebieden vinden vooral een plek in EHS-natuur.

EHS-verweving

Gebieden met een hoge dichtheid aan natuur- en boselementen. Door natuurontwikkeling en agrarisch natuurbeheer wordt de natuurwaarde van de EHS-verweving als geheel versterkt. Soorten binnen de EHS-verweving zijn vaak gebonden aan een combinatie van natuur en cultuurgrond. Daarom is het geheel van natuur-, bos- en landschapselementen en het (agrarisch) cultuurlandschap waarin de elementen zijn ingebed, van belang voor de aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden. Binnen EHS-verweving speelt grondgebonden landbouw blijvend een belangrijke rol in het beheer van de cultuurgrond en de daarmee verweven natuurwaarden.

Ecologische verbindingzones

Ecologische verbindingzones verbinden de verschillende delen van de EHS-natuur en EHS-verweving met elkaar. Ecologische verbindingzones bestaan uit een schakeling van natuurelementen (stapstenen) die multifunctioneel gebied doorsnijden. De schakels tussen de stapstenen worden vaak gevormd door landschapselementen. Voor het functioneren van een verbindingzone is de inbedding van natuur-, bos- en landschapselementen in het omliggende landschap van belang. Net als in EHS-verweving speelt in de meeste verbindingzones grondgebonden landbouw blijvend een belangrijke rol in het beheer van de cultuurgrond en de natuur-, bos- en landschapselementen. Met de ecologische verbindingzones neemt de versnippering van de natuur af en ontstaan meer migratiemogelijkheden voor planten en dieren.

EHS-beleid in Gelderland

Het ruimtelijk beleid voor de EHS in de provincie Gelderland is gericht op '*behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden*' van de EHS waarbij tevens rekening wordt gehouden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. De provincie beschouwt de borging van (beoogde) ecologische kwaliteit in de EHS als van provinciaal belang. Voor de hele EHS geldt dan ook het 'nee, tenzij-beleid', wat betekent dat ingrepen alleen mogelijk zijn onder voorwaarden. Er moet sprake zijn van zwaarwegend maatschappelijk belang (waar niet op een andere manier aan kan worden voldaan) of er kan worden aangetoond dat de beschermde habitats en soorten als gevolg van de ontwikkeling of activiteit geen schade ondervinden.

Alleen in bepaalde uitzonderingsgevallen kan van het 'nee, tenzij-beleid' worden afgeweken door het toepassen van mitigatie, compensatie en saldobenadering EHS. Ontwikkelingen kunnen in deze gevallen plaatsvinden - naast het ontbreken van reële alternatieven en de aanwezigheid van groot openbaar belang - mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en de resterende schade wordt gecompenseerd. Dit betekent dat gelijktijdig met het vaststellen van het plan, er besloten moet worden over de aard, wijze en het tijdstip van mitigatie, compensatie of andere voorwaarden. De Spelregels EHS (Ministerie van LNV en VROM, 2007) en provinciaal beleid geven aanvullende eisen aan mitigatie, compensatie en borging.

Kernkwaliteiten en omgevingscondities

In de Streekplanuitwerking van Gelderland (provincie Gelderland 2006) zijn de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in Gelderland vertaald naar zogenoemde kernkwaliteiten en omgevingscondities. De kernkwaliteiten zijn grotendeels gelijk aan de natuurdoelstellingen van het Natuurbeheerplan van het betreffende gebied. De omgevingscondities betreffen de omstandigheden die nodig zijn om deze ecologische kernkwaliteiten te realiseren. Door de provincie zijn deze uitgewerkt, waardoor toetsing aan objectieve criteria mogelijk is. De effecten die volgens de provincie Gelderland tot significante aantasting van de kernkwaliteiten en omgevingscondities kunnen leiden, worden verdeeld in algemene effecten - welke gelden voor de hele EHS in Gelderland - en specifieke effecten van een deelgebied van de provincie (bijvoorbeeld Veluwe, Randmeerkustzone en de Gelderse Vallei).

De algemene te toetsen effecten zijn:

1. Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die zijn aangewezen voor nieuwe natuur en agrarische natuur;
2. Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van de EHS. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe;
3. Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AmvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet;
4. Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid);
5. Een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden;
6. Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren²;
7. Een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewater situatie (verder) aantast;
8. Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (van toepassing in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).

Specifiek voor de Veluwe, het deelgebied waar het plangebied onderdeel van is, zijn de volgende te toetsen effecten opgesteld:

9. Het grootschalige samenhangende bos- en natuurgebied waarbinnen uitwisseling van planten en dieren mogelijk is, waarbinnen natuurlijke processen zo veel mogelijk ongestoord verlopen, en waarbinnen het beheer optimaal is afgestemd op de gevarieerde natuurdoelstellingen. Hierbij is zowel ruimte voor grote eenheden natuur en natuurbos als voor meer 'beheerde' natuur: multifunctioneel bos, heide, vennen en stuifzanden en de daarbij behorende flora en fauna;
10. De uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren binnen de hele Veluwe. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe;
11. De verbinding van de Veluwe met de IJsselvallei, Rijnruiterwaarden, Gelderse Vallei en Randmeerkust via verbindingzones en in de toekomst poorten en robuuste verbindingen (Hattemer-, Wisselse, Beekberger-, Soerense, Haviker-, Renkumse, Voorthuizer- en Hierdense poort). Planten en dieren kunnen zich ongestoord verplaatsen binnen deze verbindingzones en poorten. In de poorten kunnen de abiotische processen op de overgang van Veluwe en de lagere randgebieden zo veel mogelijk ongestoord verlopen;
12. De landschappelijke, hydrologische en ecologische samenhang binnen het stroomgebied van de Hierdense beek met infiltratie- en kwelgebieden, met moerassen, natte schraallanden, natte heide, bloemrijke graslanden, en kruidenrijke akkers en bossen;
13. De verwevenheid en het samengaan van cultuurhistorie en natuur in onder andere landgoederen, sprengen, oude landbouwenclaves, grafheuvels en hakhoutbossen;
14. De beken, sprengen en beekdalen op de flanken van de Veluwe met hun hydrologische en landschappelijke samenhang met hun omgeving.

3.3 Effectbeoordeling

Te toetsen kenmerken en waarden

De geplande ontwikkeling is getoetst aan alle veertien kernkwaliteiten en omgevingscondities die in paragraaf 3.2 genoemd zijn. Uit deze toetsing blijkt dat drie van deze kernkwaliteiten aangetast dan wel (mogelijk) beïnvloed worden. Omwille van de leesbaarheid zijn hieronder alleen deze onderdelen, punten 1, 3 en 7, toegelicht. De overige punten zijn niet van toepassing, met name omdat het terrein niet in een dergelijk gebied ligt (bijvoorbeeld niet in een

² HEN-water: water van het hoogst ecologische niveau. Het benadert de meest een natuurlijke situatie. De provincie wil die ecologische waarde beschermen en eventuele negatieve beïnvloeding terugdringen.

gebied met grote natuurlijke eenheden et cetera) of de waarden er niet voorkomen (HEN-watergang, verbindingzone et cetera).

Ad 1

Het plangebied ligt binnen een deel van de Veluwe met de natuurdoeltypen droog bos van arme zandgronden, droog bos van lemige grond en droge heide. Als gevolg van de plannen wordt onder andere bos gekapt, wat kan worden aangemerkt als droog bos van arme zandgronden. Er is dus sprake van areaalverlies binnen de EHS.

Ad 3

In hoofdstuk 4 van dit rapport wordt ingegaan op de effecten op in de Flora- en faunawet beschermde soorten. Hieruit blijkt dat in het plangebied één middelhoog beschermde soort aanwezig is, namelijk Eekhoorn. Wanneer bij de aanleg zorgvuldig te werk wordt gegaan zijn effecten minimaal en is aantasting van de functionaliteit van de leefomgeving van Eekhoorn niet te verwachten.

Ad 7

Het plangebied is gelegen binnen 'stiltebeleidsgebied' (bijlage 8). In de stiltebeleidsgebieden wordt op basis van het principe 'standstill - step forward' uitsluitend het ruimtelijk spoor gevolgd om de beleidsdoelen te bereiken. De vijf grote gebieden in Gelderland liggen allemaal binnen de EHS en zijn geselecteerd omdat daar sprake is van een relatief grote mate van rust en stilte. In deze gebieden moet stilte en rust ten behoeve van de dierenwereld en de rust zoekende recreant worden bewaard en bevorderd. Het geluidniveau is gemiddeld lager dan 40 dB(A). Het beleid is hier niet gericht op de streefwaarde 40 dB(A), maar op het niet laten toenemen van de geluidbelasting ten opzichte van de huidige situatie (nulsituatie). De nulsituatie vormt de basis voor het 'standstill - step forward'-beginsel. Om de ontwikkeling van de geluidbelasting in de onderscheiden stilte(beleids)gebieden te kunnen monitoren, is bij de vaststelling van de nieuwe omgevingsplannen de akoestische 'nulsituatie' vastgelegd. Deze vormt het ijkpunt waaraan de ruimtelijke ontwikkelingen worden getoetst.

Als gevolg van de uitbreiding van de camping kan de geluidsbelasting op de omgeving lokaal enigszins toenemen. Deze toename zal echter zeer beperkt zijn, ook aangezien reeds sprake is van geluidsbelasting als gevolg van de bestaande camping en de langsegelegen spoorlijn. Daarnaast is de camping slechts een deel van het jaar in gebruik. Bezien in het licht van het project 'Groei en Krimp' lijken effecten dan ook acceptabel, omdat op andere locaties op de Veluwe minimaal vergelijkbare bare effecten te verwachten zijn.

3.4 Conclusie EHS

De voorgenomen uitbreiding heeft volgens het toetsingskader van de provincie Gelderland op zichzelf staand significante negatieve effecten op de EHS tot gevolg. Het betreft hier areaalverlies, effecten (weliswaar zeer beperkt) op de middelhoog beschermde Eekhoorn en een toename van geluidsbelasting binnen stiltebeleidsgebied. Bezien in het licht van het project 'Groei en Krimp' moet echter worden geconcludeerd dat de effecten beperkt zijn. Bij uitbreiding van recreatieterreinen op de Veluwe zijn vrijwel in alle situaties minimaal vergelijkbare effecten te verwachten.

4 Flora- en faunawet

4.1 Inleiding

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn.

Aangepaste beoordeling ontheffingen Flora- en faunawet

Tot voor kort was het noodzakelijk voor het verwijderen, verstoren of beschadigen van een vaste verblijfplaats een ontheffing op de Flora- en faunawet aan te vragen. Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling van ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen aangepast. Sinds 26 augustus van dat jaar wordt daardoor gewerkt volgens een nieuw stroomschema (zie bijlage I) en is het in veel gevallen niet meer noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen (Dienst regelingen 2009a).

Voor soorten van tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Voor tabel 2 soorten zijn drie opties mogelijk:

- 1) Werken volgens de eisen van een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet;
- 2) Het aanvragen van een ontheffing;
- 3) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft.

Overigens is het in de eerste twee gevallen ook noodzakelijk om een op de situatie toegesneden ecologisch werkprotocol op te stellen.

Voor tabel 3 soorten en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn twee opties mogelijk:

- 1) Het aanvragen van een ontheffing;
- 2) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft en dat de soort binnen het leefgebied succesvol kan overwinteren, foerageren en/of voortplanten.

Hierbij geldt voor het aanvragen van ontheffing dat ook een ecologisch werkprotocol opgesteld moet worden waarin de te nemen mitigerende maatregelen beschreven worden.

Hieronder volgt per soortgroep een beschrijving van de in het plangebied aanwezige relevante soorten met daarbij een inschatting van het terreingebruik van deze soorten. Gegevens zijn afkomstig uit diverse beschikbare bronnen, eigen gebiedskennis en vier veldbezoeken, uitgevoerd op 20 april, 25 mei en 7 september 2009 en 22 augustus 2011. Tijdens het eerste veldbezoek zijn alle relevante soortgroepen onderzocht. Het tweede en derde veldbezoek hebben zich op gericht onderzoek naar reptielen. Het onderzoek in 2011 heeft zich gericht op alle soortgroepen en dan met name op de de strikter beschermde soorten van tabel 2/3 van de Flora- en faunawet. Zo is het plangebied geïnspecteerd op jaarrond beschermde nesten van vogels en Eekhoorn en holten of spleten die door vleermuizen als vaste verblijfplaats kunnen worden gebruikt.

4.2 Flora

Het kilometerhok waarbinnen het plangebied ligt is volgens het Natuurloket niet onderzocht op vaatplanten (Natuurloket, juni 2009). Strikt beschermde soorten (FFW tabel 2 of 3) en soorten van de Rode Lijst zijn binnen de kilometerhokken dan ook niet bekend.

Ook tijdens de veldbezoeken zijn geen beschermde of bedreigde plantensoorten aangetroffen. Op basis van terreinkenmerken en de aangetroffen soortensamenstelling worden beschermde soorten niet verwacht. Ook het voorkomen van soorten van de Rode Lijst wordt op basis van de soortensamenstelling niet aannemelijk geacht. Op de open stukken en in de bosranden bestaat de soortensamenstelling uit soorten als Schapenzuring, Gewone braam, Bosvergreet-me-nietje, Dagkoekoeksbloem, Grote brandnetel en Paarse dovenetel. In de beboste delen zijn diverse soorten naaldbomen aanwezig, evenals soorten als Ruwe berk, Amerikaans krentenboompje en Hulst. De ondergroei bestaat uit soorten als Blauwe bosbes, Brede stekelvaren, Gewone eikvaren en Gewone braam.

Geconcludeerd wordt dat binnen de begrenzing van het plangebied op basis van het veldonderzoek en beschikbare bronnen geen strikter beschermde plantensoorten worden verwacht.

4.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Strikte bescherming gaat uit naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere ruimten in bomen, huizen, kelders, et cetera.

Voor vleermuizen bereikbare ruimten die in gebruik kunnen zijn als verblijfplaats zijn in het plangebied niet aangetroffen. Bebouwing ontbreekt in het plangebied, zodat de aanwezigheid van gebouwbewonende soorten kan worden uitgesloten. Boombewonende soorten worden niet verwacht vanwege het ontbreken van geschikte holten.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren om van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn.

Binnen het plangebied zijn geen lijnvormige structuren aanwezig die van 'onmisbaar' belang kunnen zijn als vliegroute voor vleermuizen. Dit ook aangezien het plangebied deel uitmaakt van een groot boscomplex waar diverse alternatieve vliegroutes aanwezig zijn.

Foerageergebieden

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Dit is in deze situatie niet het geval gezien de aanwezigheid van diverse alternatieve foerageergebieden en het feit dat het plangebied ook in de nieuwe situatie geschikt zal zijn als foerageergebied van vleermuizen.

Eekhoorn

Binnen het plangebied zijn in 2011 zes nesten van de middelhoog beschermde Eekhoorn aangetroffen (bijlage 9). Ook zijn verspreid in het plangebied vrachtsporen van Eekhoorn aangetroffen. Eekhoorn heeft een voorkeur voor naald- of gemengde bossen. Daarnaast komt de soort voor in loofbossen, houtwallen, tuinen en parken in een beboste omgeving. Met name de leeftijd van het bos is van belang voor de soort. De omvang van het leefgebied kan variëren van 2 tot 50 ha. De soort maakt nesten van losse twijgen, bekleed met bast, gras, wol etc. Naast het hoofdnest worden enkele reservenesten gemaakt.

Negatieve effecten op de functionaliteit van de leefomgeving van Eekhoorn zijn op voorhand niet te verwachten, mits eventuele kap van nestbomen wordt uitgevoerd in een vorstvrije periode tussen 1 september en 1 januari. Buiten genoemde periode is de soort namelijk relatief kwetsbaar vanwege voortplanting- en overwintering. Gezien de ligging van het plangebied aan de rand van de Veluwe, zijn voldoende alternatieve nestbomen en foerageermogelijkheden voorhanden.

Overige zoogdieren

Behalve Eekhoorn zijn binnen het plangebied geen overige strikter beschermde zoogdieren aangetroffen. Op basis van biotoopkenmerken en verspreidingsgegevens worden vaste verblijfplaatsen van dergelijke soorten ook niet verwacht. Zo ontbreken geschikte boomholten die door Boomarter als verblijfplaats kunnen worden gebruikt. Wel zijn twee oude vluchtpijpen van Das aangetroffen. Sporen zoals haren, latrines of pootafdrukken die duiden op recente aanwezigheid van de soort zijn in het plangebied niet aangetroffen. De soort is in de huidige situatie uitsluitend incidenteel foeragerend te verwachten.

In het plangebied zijn diverse laag beschermde zoogdiersoorten zoals Bosmuis, Gewone bosspitsmuis en Egel te verwachten. Bij werkzaamheden in het plangebied kan schade optreden aan dergelijke algemene en laag beschermde zoogdieren. Voor betreffende laag beschermde soorten geldt een vrijstelling van de Flora- en faunawet en is geen ontheffing nodig. Schade aan genoemde soorten kan indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door graafwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

4.4 Broedvogels

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal soorten zijn de nestplaatsen jaarrond beschermd. De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn, is in augustus 2009. gewijzigd. Sindsdien zijn nesten van Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstraat, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw jaarrond beschermd. Nestlocaties van betreffende soorten zijn niet in het plangebied aangetroffen.

Overige broedvogels

In het plangebied zijn diverse broedvogels van bos en struweel aanwezig. Het betreft hier met name algemene soorten zoals Merel, Houtduif, Koolmees, Vink, Tjiftjaf, Fitis, Grote bonte specht en Heggenmus.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoenen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige potentiële broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Werkzaamheden die potentiële broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Zo kan het broedseizoen van een soort als Houtduif bijvoorbeeld doorlopen tot half november.

4.5 Vissen en amfibieën

Oppervlaktewater ontbreekt binnen het plangebied. De aanwezigheid van vissen en voortplanting van amfibieën kan binnen het plangebied dan ook worden uitgesloten. Overwintering van amfibieën is in beperkte mate te verwachten door algemene en laag

beschermde soorten als Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander. Voor genoemde laag beschermde soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet en is het nemen van vervolgstappen niet noodzakelijk.

4.6 Reptielen

Het plangebied is volgens het Natuurloket (juni 2009) matig onderzocht op het voorkomen van reptielen. Binnen het kilometerhok waarin het plangebied ligt (X183 / Y487) is volgens het Natuurloket desondanks één strikter beschermde en tevens op de Rode Lijst opgenomen reptiel bekend.

Vanwege de aanwezigheid van potentieel leefgebied van Levendbarende hagedis zijn twee aanvullende veldinventarisaties uitgevoerd, gericht op de aanwezigheid van reptielen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd op 25 mei en 7 september 2009, waarbij in de ochtenduren en zonnig weer geschikte locaties zijn geïnventariseerd. Tijdens geen van de bezoeken (ook niet tijdens het bezoek in 2011) zijn reptielen waargenomen. Deze worden dan ook niet in het plangebied verwacht.

4.7 Ongewervelde dieren

Een relatief kleine selectie van vlinders, libellen, mieren, slakken en kevers geniet specifieke bescherming onder de Flora- en faunawet. In het plangebied zijn geen omstandigheden aanwezig die geschikt zijn als voortplantingslocatie voor strikt beschermde insecten. Zo ontbreken geschikte eikenstobben die als voortplantingslocatie van Vliegend hert kunnen dienen. Wel is de laag beschermde Kale/Behaarde rode bosmier binnen het plangebied aangetroffen. Voor deze laag beschermde soort geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling van de Flora- en faunawet en hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Gezien het feit dat inpassing of verplaatsing van de aangetroffen mieren nesten zeer eenvoudig is, is het voorkomen van schade in het kader van de zorgplicht noodzakelijk.

4.8 Conclusie Flora- en faunawet

Van juridisch strikter beschermde soorten zijn binnen het plangebied alleen Eekhoorn en broedvogels aangetroffen. Het plangebied heeft voor Eekhoorn een functie als voortplantings- en foerageergebied. Gezien de ligging aan de rand van de Veluwe, zijn voldoende uitwijkmogelijkheden voorhanden. Aantasting van de functionaliteit wordt dan ook niet verwacht, mits eventuele kap van nestbomen wordt uitgevoerd in een vorstvrije periode tussen 1 september en 1 januari.

5 Geraadpleegde bronnen

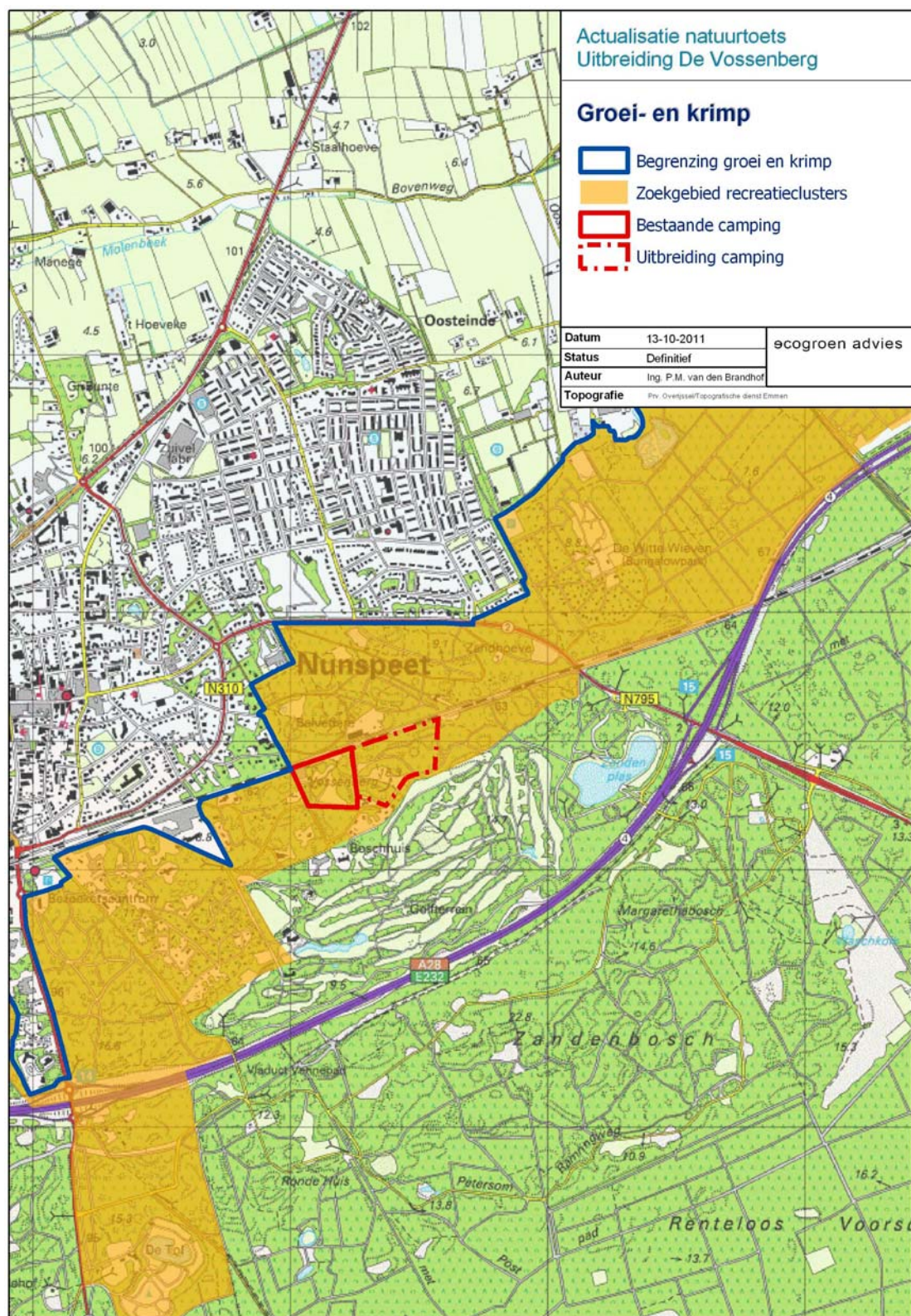
- Brandhof P.M. (2009). Verkenning ecologische aspecten uitbreiding camping de Vossenbergh. Verkennend onderzoek naar de uitwerking van de vigerende natuurwetgeving. Rapport 09-114. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Broekmeyer, M.E.A. (redactie), (2005). Effectenindicator Natura 2000-gebieden; achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1375.
- Broekmeyer, M.E.A. (2010). Update effectenindicator. Alterra, Alterra-rapport 1976.
- Europese Gemeenschappen (2000). Beheer van 'Natura 2000'-gebieden. De bepaling van artikel 6 van de Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG).
- Janssen J.A.M. & J.H.J. Schaminée (2003). Europese Natuur in Nederland. Habitattypen.
- Janssen J.A.M. & J.H.J. Schaminée (2004). Europese Natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn.
- Ministerie van LNV (2005a). Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.
- Ministerie van LNV (2005b). Werken aan Natura 2000. Het onderdeel stappenplan voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Brochure.
- Ministerie van LNV (2005c). Checklist gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998.
- Ministerie van LNV (2007). Handreiking bestemmingsplan en natuurwetgeving
- Ministerie van LNV (2008). Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Aanvulling bij het Alterra-rapport 1375 uit 2005.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van EL&I (2011). Profielendocumenten habitattypen.
- Ministerie van EL&I. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Veeman I. (2009). Verkenning ecologische aspecten Wissel en Schaveren, gemeente Epe. Doorkijk vanuit de vigerende natuurwetgeving. Rapport 08-173. EcoGroen Advies, Zwolle.
- www.gelderland.nl
www.natuurloket.nl (juni 2009)
www.limnodata.nl
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000
www.telmee.nl
www.waarneming.nl

BIJLAGEN

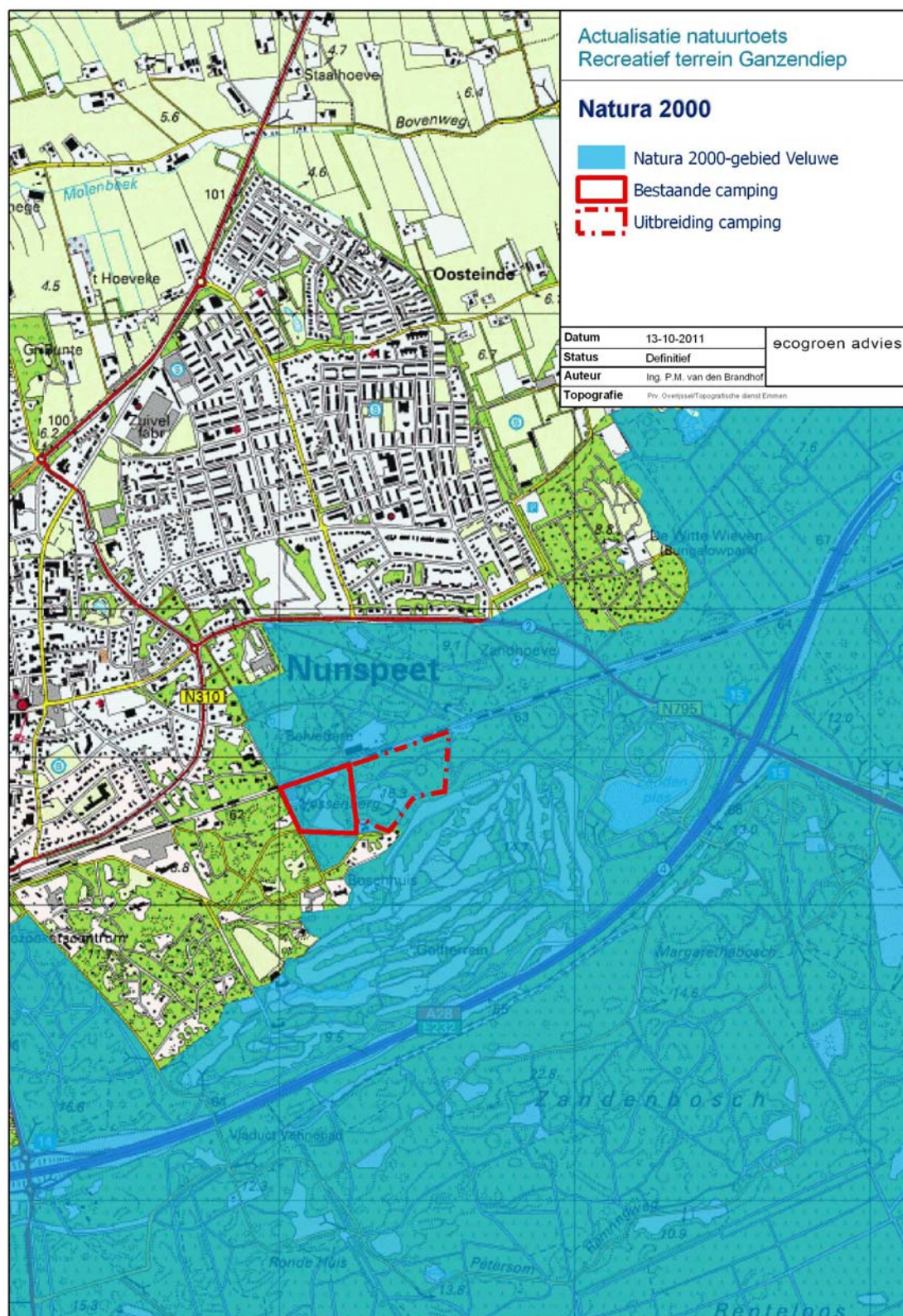
Bijlage 1: Inrichtingsschets

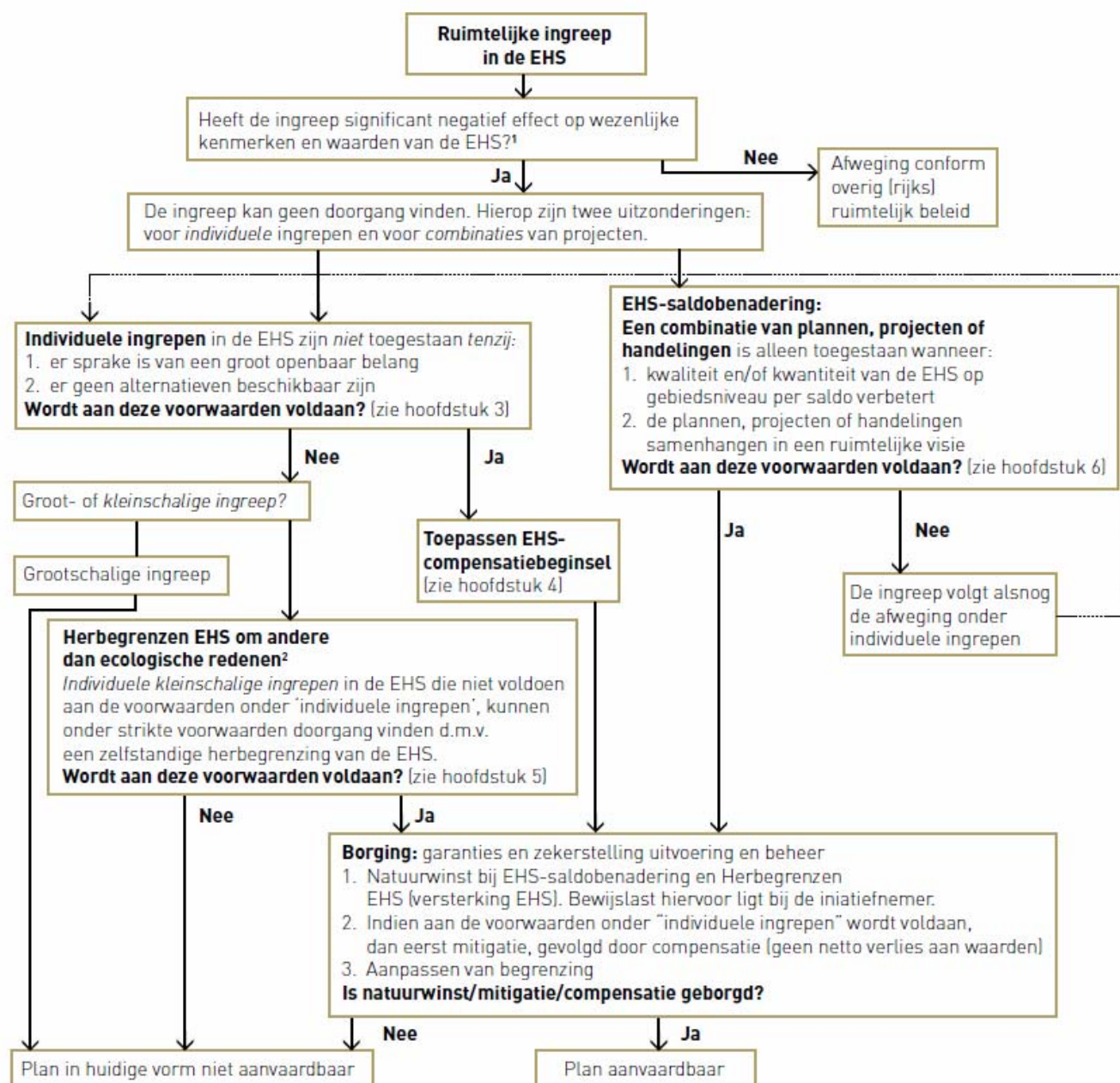
Bijlage 2: Groei en Krimp

Bijlage 3: Natura 2000

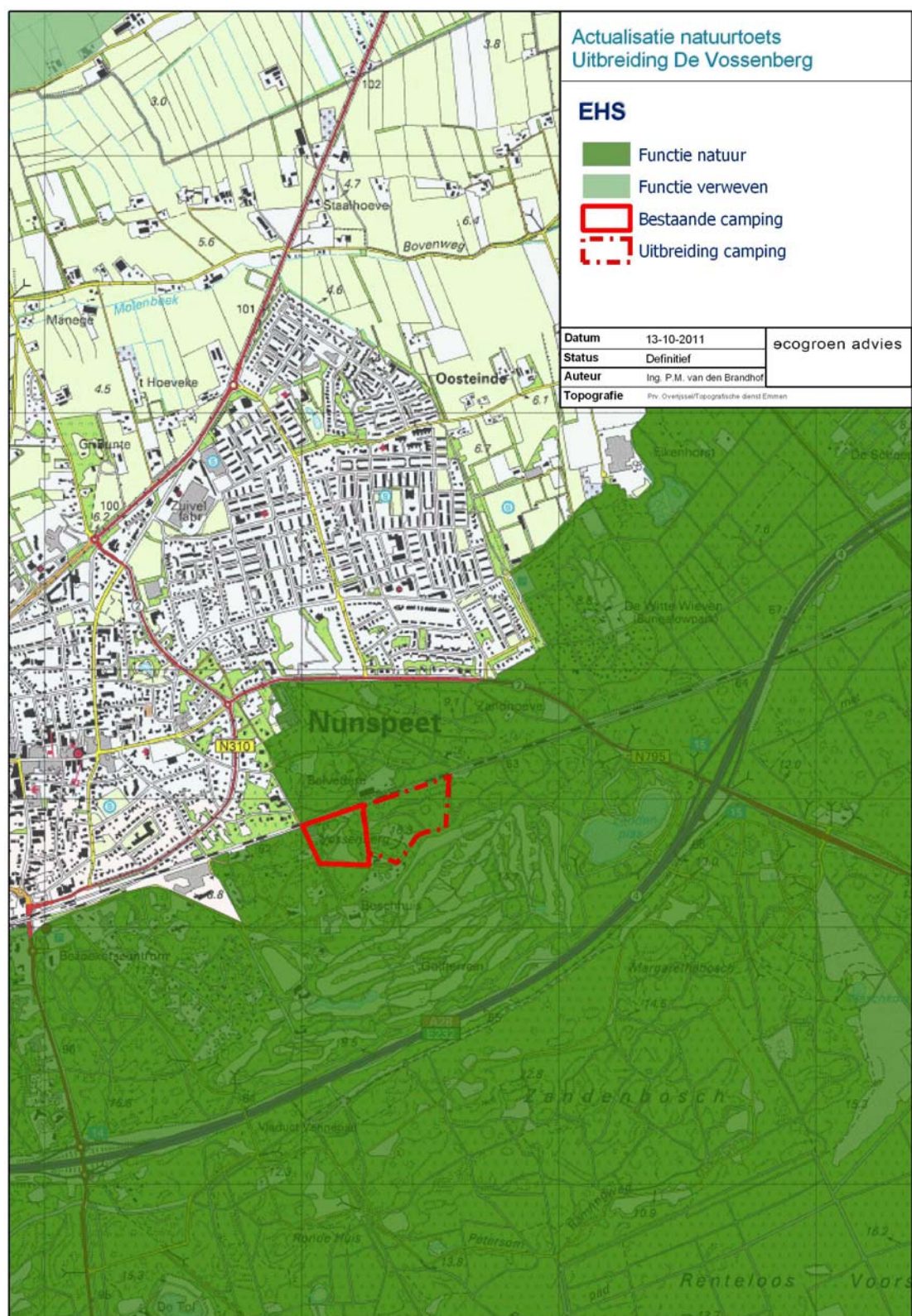
Bijlage 4: Beoordelingsschema initiatieven in de EHS

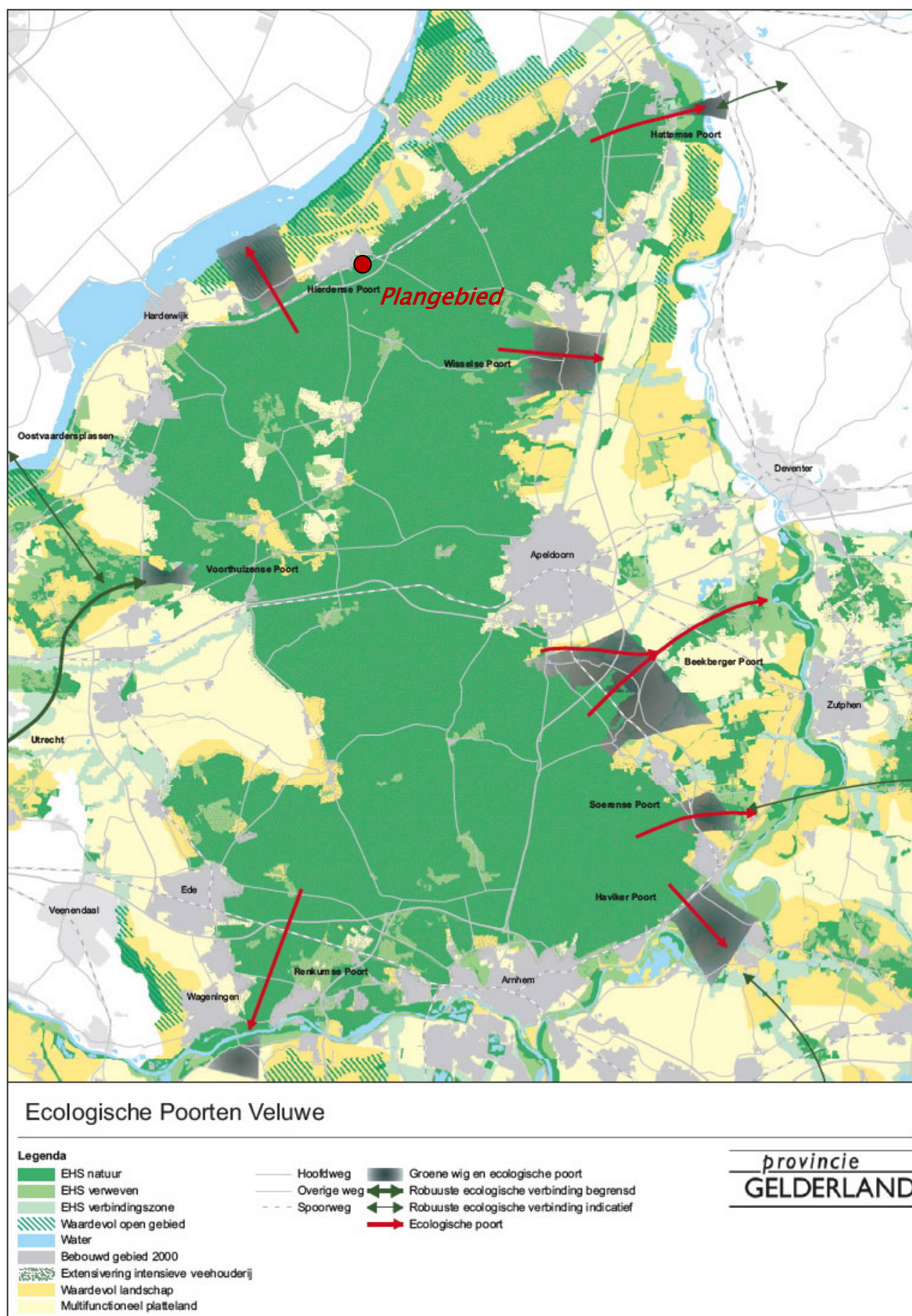
¹ Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaatsvindt in een Natura 2000 gebied gelden aanvullende regels (zie ook hoofdstuk 7).

² Een andere maatwerkmogelijkheid in de EHS is herbegrenzen om ecologische redenen. Deze mogelijkheid wordt beschreven in hoofdstuk 5, maar komt niet terug in dit schema, omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt.

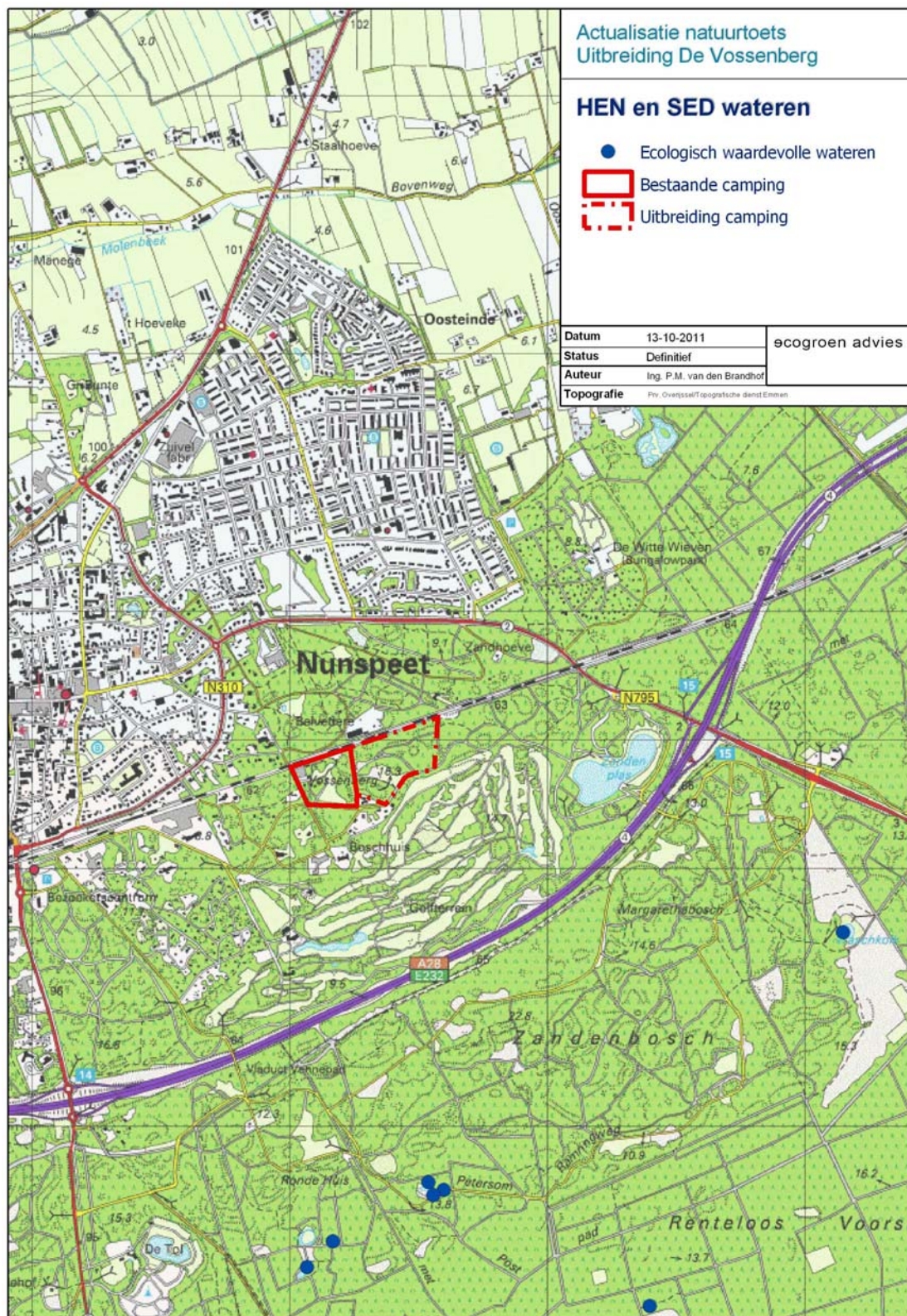
Bijlage 5: Ecologische Hoofdstructuur

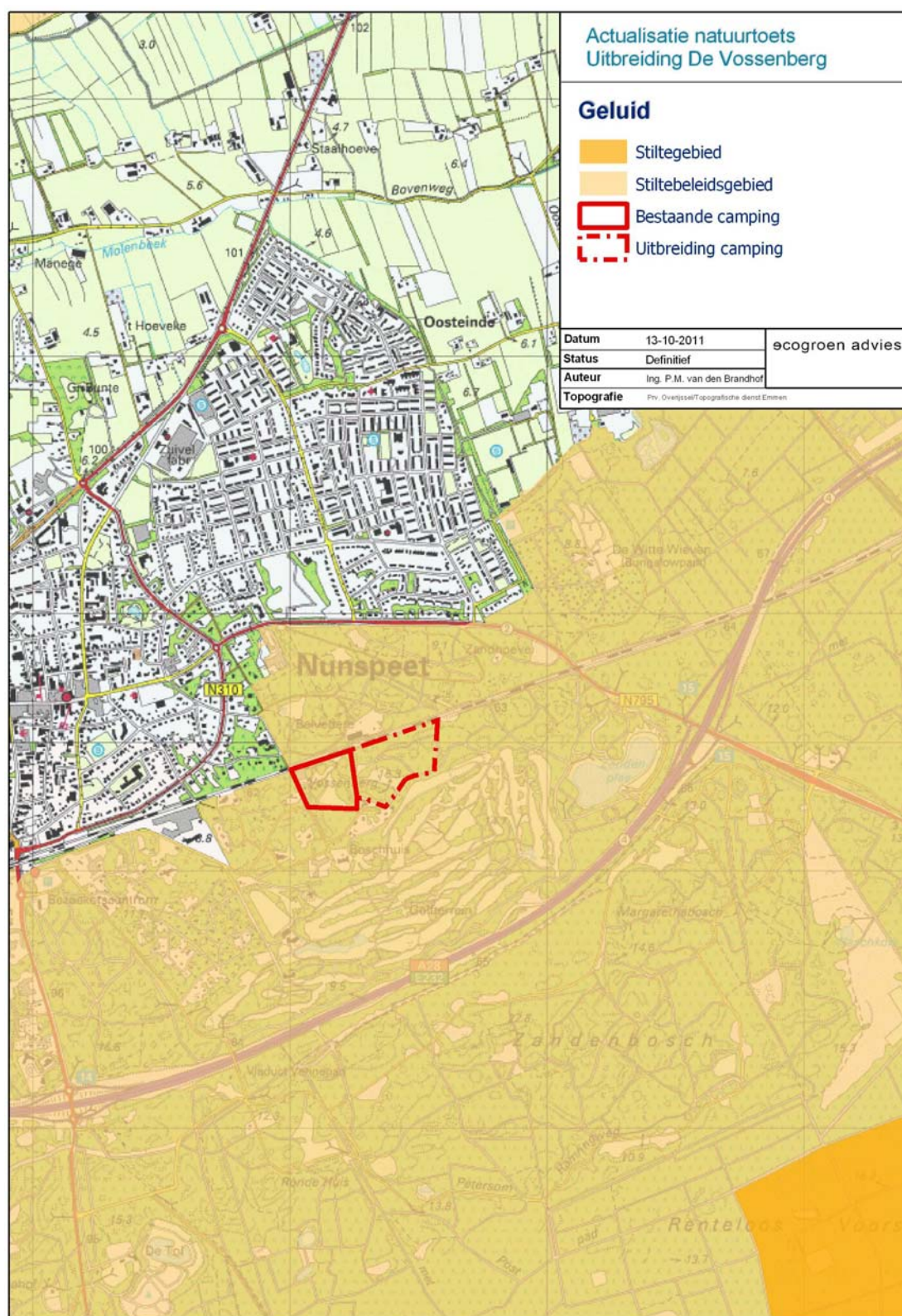
Bijlage 6: Verbindingszones en groene poorten

Bijlage 7: HEN en SED wateren

Bijlage 8: Stiltegebieden en stiltebeleidsgebieden

Bijlage 9: Eekhoorn

